

LA TRALLA

Surt el divendres

Canuda, 15, pral.

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en materias religiosas, políticas y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIÓN CATALANISTA).

CASTILAS Y CATALANS

Els omnibus-automòvils de «La Catalana»

Tant m'ho han pregat que hi tornés, que ja no puch estarmen més y hi torno; si senyors, hi torno perquè soch d'una mena de manera que no'm sé fer pregar gayre.

En realitat, els castilas s'ho mereixen; jo em creya que farien bondat després d'havels hi bescantat els defectes, però cada dia son pitjors. Setmana darrera setmana rebo cartetas de companys que's queixan d'alguna castellanada, y la veritat es que n'hi ha pera tirar el barret al foch al veure com aquesta gent intrusa que ve a atiparse a Catalunya, els uns fugint de la seva terra pera venir aquí a ocupar llocs que després fan falta als nostres obrers, altres venint a omplir cargos creatos de R. O. pera ferse ab unos miles de reales, y després anársels a malgastar ab chatos y manzanilla per las tabernas madrilenyas, y tots, en fi, a sucarr el fondo que nosaltres suhém y a malparlar de la terra que'ls alimenta y dels catalans que'ls pagan.

No hi ha més, cal donar la rahó als bons companys que se m'han queixat perquè ja no publicava la secció de «Castilas y catalans», fins a suposar si algun Sánchez o Gutiérrez m'havia comprat el silenci, y cal tornarhi; m'hi decideix un fet presenciat per mí mateix are fa vuyt dias a la Plasa de Catalunya.

Hi havia, parat, l'omnibus-automòvil de proba de «La Catalana».

Una gran gentada voltava'l carruatge y en tots els rostres hi resplandia un goig magnífich que sols se veu en els homes que son nats en pobles ahont el patriotisme no es un *modus vivendi*, com ne coneixem alguns.

Tots y cada un d'aquells ciutadans que's miravan l'omnibus sentian un lligítim orgull al veure que una empresa nostra, de capitals catalans, muntada a la catalana y que per distintiu té l'escut y las barras de Catalunya, era la que s'emprenia una tan progressiva reforma, que dona a Barcelona el títol de segona capital que ha instalat el servey d'automòvils públics.

Pero ¡oh terrible decepció! Al mateix devant meu un senyor ab perilla, embolicat ab un abrích de color d'ala de mosca, feya una cara de prunas agres que no hi havia més que mirar. Al costat d'ell un jove magre, més que jo, y ab una cara de no haver tastat calent d'ensá de quinze dias, estava mossegantse'ls llabis y mirant irónicamente als entusiastas espectadors.

Ben aviat se van trobar els dos castilas (perquè aquests dos senyors eran més castilas que en Daoiz) y tot seguit també vareig sentir que las empenian per aquest cantó:

—Pero ha visto V. esta gente?

—Qué, los del automóvil.

—Sí, hombre. Estos catalanes de La Catalana. Ya verá V. como ahora sacan también partido de eso para pedir subvenciones al Estado. Están pidiendo siempre.

—Lo que yo digo...

—Eso. Están pidiendo y por otra parte se gastan los miles en automóviles. Pero de donde sacarán tanto dinero los condenados!

—Sí señor. Y ahora que vengan con llo-riquesos de si el Estado les roba y de si no pueden con los tributos... ¡Gente más perra!

—Sí, hombre. De alguna parte sacarán esos dineros.

—Yo creo que se los hacen, España está que no puede con sus hijos y ahí tienes a estos... mercaderes que se van poniendo más huecos que un pavo.

—Y sin razón, porque en Madrid si no hay automóviles de esos es porque no quieren. Propositiones han recibido y no las han aceptado.

El Nuevo Tenorio

Vos tinch de dí, inquisidor,
encare que os fassi rábia
que ja hem fugit de la gábia
y no volém redemptor.

Si República supiera
que sols serveix de mampara
desde'l cuadro en que estuviera,
os inflaria la cara.

L'automòvil de «La Catalana», va fer dos esbufechs de satisfacció; va sonar la trompa que va esglayar als castilas, y sense despedirse va emprendre arrencada fins a perdres de vista.

La gent va anar desfilant pero'ls castilas seguian allí xerra que xerra. Alló molt buydat de gent, me fou difícil escoltar dissimuladament, pero no podentme tenir devant de las quixotadas ridicolas dels despitats

castilas, m'hi vareig atansar, tot dibent, en castellá d'aquell tan fí que gastém els de LA TRALLA:

—Ya ven ustet que Barcelona se va poniendo cada dia más Europeya.

Me varen mirar de tal manera que'm va semblar que'm queya una pluja d'ulls al demunt.

—Oyen?

—Sí señor. Esto estábamos diciendo.

—Pues, si, si, muy Europeya...

—Si, si...

—Si senyort ya lo ben...

—Es usted catalán.

—Por las cuatro bandas.

Barras, querrá decir.

—No señor. Barras ustedes. Yo por los cuatro lados quise decir.

—Ya se ve.

—Y oiga. Ustedes serán españoles.

—Castellanos.
—Bien, pero españoles?
—Sí señor, españoles y con mucha honra.
Y usted también.—
Lo que vaig contestar si ho posés me valdria una denuncia.
—Insolente! Poca vergüenza! Separatista! Escandaloso! Puercol Cochino!
Jo me'ls anava mirant ab una llástima...
Quan varen estar llestos me'ls vareig tornar á mirar de cap á peus y'ls hi vaig dir no més que:
—espanyols!!!—
Y me'n vareig anar.
Donchs creuran que ab la cara que varen fer vaig conèixer que'ls molestava més aquesta paraula que totes las que'ls hi pogués haver dit?

GNOM

Els forasters

Desperta ja, Barcelona, deixa'l teu ensofiment causa d'aquesta miseria desesperada que sents, aixeca'l front d'honradesa obrer català que veus consumir tas energías de treball y de progrés y repassa la memoria fente càrrech per enter del malestar que sofreixes y examina d'hont prové, que tú disposas del medi que pot donarte remey. La llaga es fonda y es viva, la llaga ja ve de temps, ¿la causa? ¿que á casa teva no ets amo de lo qu'es teu! Els interessos del poble, las industrias y'l comers, la justicia, la cultura, la administració, la llei, tot aixó te s'administra per una mena de gent que t'esplota y posa trabas sense perseguir res més que'l desitj de que li aumentis els beneficis que'n treu, ¡tot se ressent de la grapa pesada dels forasters! que aumenta cada vegada ab un afany que's coneix que algú'ls hi diu á l'orella que aquí sobran els diners, y es una carga que espanta porque no está solamente entre la gent de real ordre que facturan els governs, sino que en todas las clases la invasión domina y creix, omplint de fam y miseria als nostres pobres obrers que en vaga trista y forsoza no troban treball sisquer ¡ni'l ram de las brigadas! cubiertas de forasters protegits per els compadres politichs que disfrutem, y no acaba aquí la cosa, are ja s'arriba á més, ¿que hi ha algú que pateix gana y es un amic ó un parent? donchs de pet á Barcelona y... cap al Ajuntament y d'aixó ve que are't trobas ¡oh pacientíssim obrer! que t'imposan porque votis tres ó quatre forasters arribats á corre-cuyta sense cap coneixement de la ciutat que trepitjan farà dos mesos ó tres, ¡com si á dintre á Barcelona, com si ab els mateixos teus no hi hagués homes que valen tant com puguin valgué aquets! ¿no reconeixes l'escarni que aixó significa, ho veus? Vota gent de casa teva per formar l'Ajuntament, que tú mateix la coneixis, que calculis que compleix las aspiracions del poble, y cuydi correctament d'administrarle y regirte ab zel y desinterés, y que siguin are y sempre catalans com es de llei, y posante cara á cara convensut, tranquil, seré, al redemptor que t'imposa digali resoltament: ¡jo estimo á la meua patria! ¡jo no voto forasters!

PEP DE LA TRALLA

FILOSOFÍAS TÓXICAS

¡Vivir para vert!

D'una pila d'anys á n'aquesta banda, no s'havia vist una crisis com la ocoreguda últimament en el Govern espanyol. ¡Si n'ha portat d'enrahonaments! ¡Si se n'han fet de calendaris!

Els uns la creyan deguda á desavinensas de familia. Els altres, més aviat á esverament per havérseli presentat al pobre avi síntomas de feridura. Però no hi ha hagut res d'aixó. La veritat es, que, en una de las tertulias de mitja tarde, en que'ls pobres vellets fan passarse el fret prop del braser, van acordar donar mostres de la vitalitat que'ls nega el poble y fer com fan els grans: jugar á crisis.

Aleshoras, fent saltiróns d'alegría, van posarse á fer alló de: *poma midora que'n salta la torre...* y á n'en Villanueva y tres més que sols eran parents de quintó sisé grau, els va tocar deixar el *babero* y anarsen cap á casa á donar repós als óssos.

Tres dels ministeris vacants van cobrirse desseguida, gracias á la bona cooperació de l'*Albergue de los ancianos*, pero per la Marina no va ser pas possible topa ab cap bon Jan. En Montero va repassar la llista de nets y nebots. Va ferse una crida general, fins als barrereros de la *ilustre villa*. Res. Perque es lo que deya tothom: per vigilar las ocas del *estanque del Retiro* no cal qu'ens disfressém de *lo que fué*; caminant y tot el cap ens rodaria y... Deu nos en guard d'una ensopegada, vestit d'aquella manera.

Peron Weyler que te'l morro fort y no ha retrocedit may devant de cap obstacle, per entremaliat que siga, va emprovarse la casaca y'l barret engalonat, y comprenent que tant faria riure vestit d'una manera com de l'altre, va dir tot amorrantse á una ampolla de ginebra: *Jo seré marino*.

Y van tornar á asseuerers prop del braser, satisfets, emocionats per haver cooperat, ab las sevas decaigudas forasas, en l'epilech vergonyant de l'istoria d'espanya.

* *

¡En Weyler ministre de Marina! Es lo que faltava veure.

El feréstech pagesot de las patillas retalladas vol pèndrerho ab sério aixó de tenir barcos, y s'enfila fent castells d'ilusions que li cauran sobre l'esquena. Fins ha ordenat que tothom assisteixi á las oficinas ab uniforme, per recrearse la vista y engreixar las esperansas. Ni més ni menos que si's trobés en el mar de maniobras. Vol arregarho á cops de sabre, y, de fe'l maco així, espanya 'n porta l'esquena clapada de verdanchs.

Ara fa set anys de la primera pallissa. Ara fa cent anys de Trafalgar. Y'l *Cardenal Cisneros*, ab tota la bona fé, ha vingut á recordarho anant á fer companyia á n'aquells vaixells que ensenyaren á la posteritat á enfonsarse ab honra.

Y es que per aqueixa gent el temps no corre, y després de passar per mil desfetes, després d'haver rebut á centenars de llissions, després d'haver comés un sens fi de papers ridícols, que han costat llágrimas, y vidas, y diners estiraganyats de las entranyas del poble, tenen encare la pretensió de omplir el mar de barcos—el mar que, molts d'ells, coneixen solament per resseguirho ab el dit quan obren la carpeta abandonada á la taula-ministre.

Es la espanya de fa un sigle, y per aixó sembla encara sortir de per tot arreu la veu d'en Ferrán seté cridant ab els ulls fora del cap: NO ME TOQUEIS LA MARINA. Sino qu'ells ho diuen ab un salvavidas á la cintura.

Parlém clars...

Tot ens ho denota que d'alló n'hi ha per no gayre estona.

Are mateix corren unas veus sobres si, ab motiu de la visita de Mr. Loubet, Fransa ha fet certas amenassas. Aixó ja ho teníam coll avall. Un bon amic ja 'm va escriure que anant á la revista de Carabanchel, al simpátich President li penjava la beta.

Peró's diu també que per apoyar las sevas imposicions, Fransa fa mérits de no haver protegit el nostre moviment Nacionalista, y de passada 'l fa servir de *papu*.

Per aixó no hi podem passar. Que descansin els nostres enemichs, que de la Fransa no n'hem pas de menester cap ajuda.

La nostra causa es massa sagrada y massa noble pera engalanarse ab antiqüetats de altri. Per aixó dediquém todas las nostras energías á despertar l'esperit del nostre poble. Ell pel seu propi esforç es qui te de deslliurarla á la nostra Patria. Trigarém més ó menys, pero al demà del nostre triomf, podrém aixecar el cap ben alt sense deure acataments ni pidolar somriurers, y si una

corona ceneix el nostre front sabré que serà de llorer de casa, y aixó 'ns privarà d'havernos de tapar la cara de vergonya.

El nostre Nacionalisme, qu'emboquilla sas aspiracions ab la sagrada llegenda de la *Llibertat*, l'ha decantada sovint la mirada á Europa y ha esplayat el pensament davant la Inglaterra, els Estats Units y la lliberal Suissa, pero may ha desitjat res de la Fransa, la despótica Fransa, la República que amaga sota 'l gorro-frigi un casquet de caloyo, la República hont impera la represió mal dissimulada á redós de la befada llegenda de: *Igualltat, Llibertat y Fraternitat*.

Que'ns entenguin donchs. Catalunya 'n te la historia plena de recorts que degotan sanch encare. Fransa per nosaltres ha sigut la garra del llop-pastor que ha procurat sempre ferir en l'escomesa. Y per si aixó no bastava 'ns cal girar no més la vista á las oprimidas planas dels nostres germans del Rosselló y de la Cerdanya.

¿Entesos?

...REDENA...!

Els voluntaris á madrit

Causa veritable fástich llegir certas cosas y més fástich considerar que lo que's llegeix es la mateixa realitat.

La gent de madrit s'han cregut que dihentnos *macos* se'ns atrauran y 'ns farán contents, y es que ni'l *sabi* Maura ha entés encare que'l divorci entre Catalunya y castella te més profundas arrels de lo que s'ha-gin pogut imaginar.

Are'ls ha convingut á madrit pendre per representants de Catalunya als vells voluntaris de la Guerra d'África, com ahir varen créure que aplaudint á n'en Borrás aplaudían á Catalunya, com demà aplaudiran als morts de gana que hi vagin á captar y'ls daran cinch céntims pera alabarse després d'haver fet almoyna á la nostra terra.

Cal entendre, en protesta de tot aixó, que 'ls catalans que varen anar al Africa de bon grat, son voluntaris espanyols y no catalans, puig anavan á defensar la sobirania d'espanya y no de Catalunya.

Además, cal fer present que no n'hi ha per tant, puig en tots els paissos y en tots els llocs, quan hi ha guerra se forman cossos de voluntaris que van á la llyuya cobrant duas pessetas y'l vestit; y, sense volguer despreciar ni ofendre als pobres vells que van per aquests mons disfressats de vellut blau y lluhint medallas de quincallería, tothom sab que generalment en aquests cossos de voluntaris s'hi allistan els homes que no tenen ofici ó'ls desvaguats, més que pera defensar la Patria, pera viure y cobrar y corre món.

Aixó tenim de fer present en aquestas circunstancias. Els voluntaris de la guerra del Africa poden molt bé esser uns homes respectables, pero no'ls hi podem aplaudir que vagin pel món com á número de festa major, y molt menys á madrit que's d'ahont surten tots els mals y els agravis que pesan sobre Catalunya.

Peró si perdonable es la conducta d'aquests vells, pel sol fet de que son vells, es en extrem censurable la dels polítichs madrilenys que'ls fan servir de cortina pera representar á sas espatillas la comedia de que estiman á Catalunya, ells que la voldrían en la miseria.

Es lo de sempre: faramalla, fochs d'encenalls, cridoria y discursejar insustancials, y els interessos de Catalunya... á las potas dels caballs.

UN OBRER MANYÀ

BARRA Y EMBUSTERÍA

Com á mostra de la embusteria y mala fé que campeja en la premsa fraternal, copiem la següent carta publicada en el periódich *Fraternidad Republicana* de Tarrassa:

"Muy Sr. mio: He leído con asombro los ataques dirigidos á todos los republicanos por el periódico *La Sembra*, perteneciente al 19 de Octubre próximo pasado, en el que refiere que el ataque brutal de que fueron víctimas los señores Llangort y Llorens, redactores del semanario *La Tralla*, fué iniciado por elementos republicanos. En dichos ataques creo han obrado dominados por la obcecación, y por consiguiente, son injustificados, porque en primer lugar no se han conocido los agresores, y en segundo, porque por más que cite casos de verdadera intolerancia como los de Valencia, todos sabemos y ellos también deben saberlo desde el momento que algunos se titulan republicanos que los principios no patrocinan tal proceder, sino que por el contrario, abogan por la libertad de conciencia.—Manuel Monfort."

¡Santa ignoscencia! Els autors materials, els que han servit d'irreflexiu instrument á aquets sers, vergonya de Catalunya, que se amagan després d'insultar, si, ens son desconeguts; pero als autors morals, als que un dia y altre, faltats d'ardiment, d'arguments y de confiança en el valor de las conviccions de las ideas enganyifas que diuen defensar, han posat els garrots en sas mans y els hi han dit: ¡pega!, á n'aquets si que'ls coneixem porque ells mateixos s'han donat á conèixer.

Va ser en un meeting al Poble Sec quan en Lerroux va dir que á la tal barriada la haurien de canviar de nom porque l'estobarian ab la sanch dels catalanistas; va se á *La Publicidad* ahont en Lerroux després d'aconsellar la violencia als seus fanátichs llegidors, els hi feya avinent que de *presidio se sale, que del cementerio nó*; ell mateix era qui sempre deya ¡pobret! que volia confiar la solució al *más recio de sus bastones*; va ser *La Publicidad* qui va amenassar á ne'ls radicals ab motiu de la vinguda d'en Soriano á Barcelona: *que prueben de echarse á la calle y van á saber lo que es bueno*; va ser en Lletjet qui va aconsellar en un meeting celebrat á la "Fraternidad Gracienca", el primer de Janer d'aquest mateix any, que el *partido republicano barcelonés debe abandonar los procedimientos de tolerancia y proceder como el valenciano* (vegis la ressenya del meeting publicada'l dia següent á *La Publicidad*), y si volen datos més moderns, el mateix dia de la traydora agressió, el dilluns dia 16 del passat mes d'Octubre, apareixia en *La Publicidad* un article firmat per en Lerroux, en que además del assessorat aconsellava *arrasar cosechas, quemar casas, destruir ganados, etc., etc.*, y que no digui que ho deya referintse als caci-quistas de fora, porque además de que tothom sab que'ns té més odi als catalanistas que als instruments de la monarquia, (puig ab aquets prou que sab pastejarhi, tant als Ajuntaments com al Congrés, mentres que ab nosaltres no podrà pastejarhi may), més avall afegia que algun dia també vindria ferho á Barcelona.

¿Y encare pretén sostenir vosté que'ls autors no son coneguts? ¿Y encare gosa parlar de llibertat de conciencia?

Además vosté confessa que á Valencia hi regna una intolerancia de part dels republicans, que está en contradicció ab els principis que pretenen defensar. Pero ja ha sentit com en Lletjet aconsella al partit republicà barceloní que *debe abandonar los procedimientos de tolerancia y proceder como el valenciano*.

Vosté diu en sa defensa, que'ls principis no abonan tal proceder. ¡Endevinada! els principis no portan garrots pera atracar á ningú á traició; els que 'n gastan son els instruments dels vividors que viuen de la defensa d'aquets principis.

Ab la seva desgraciada defensa ha fet més mal que bé als seus defensats; porque si'ls principis republicans aconsellen la tolerancia y la llibertat de conciencia, y 'ls mangonejadors del republicanisme fraterno fan tot lo contrari, resultarà que... ¡no son republicans!

Cosa que nosaltres sempre hem sostingut y que are vosté mateix ha confessat.

* *

Y are ve lo millor, que's el comentari que *Fraternidad Republicana* fa á la anterior carta. Es un document digne de passar á la historia... de la barra fraternal.

Llegéixintlo que val la pena:

"A lo precedente agregamos por nuestra cuenta, que no leimos en *La Sembra* una filípica como la comentada al ser agredidos tiempo atrás los señores Roca y Roca y Antonio Lopez, por elementos al parecer de la cuerda de los de LA TRALLA. Y el caso es igual así en el fondo como en la forma."

¿Qué tal? ¿Han vist alguna vegada un exemplar de més barra fraternal? ¡Culpar á LA TRALLA de la agressió á n'en Roca y Roca y n'en Lopez! Aixó sí que es mentir ab ple coneixement! Perque tothom sab que l'autor fou en Cullaré de *El Diluvio*, qui á l'endemà en gacetilla firmada se'n confessava autor, y'ls frateros de Tarrassa ho han de saber millor que ningú, puig *La Campana*, *La Esquella* y *La Publicidad* van manifestar com els agredits havien vist y conegut á n'en Cullaré.

Y además el cas es diferent tant en la forma, porque en Lopez va esser agredit en un lloch molt concorregut, á la cantonada del carrer de Pelayo, y sense que'ls agressors apretessin á correr, porque no'ls coneixessin, sino també en el fondo, porque en Cullaré no feu més que tornar las garrotadas que pocas nits avans havia rebut á la Plassa de Catalunya, de mans d'aquells se-

nyors, mentres dos valents destacats de la *guardia pretoriana* d'en Lerroux li subjectaven els brassos pera que no s'hi pogués tornar.

Ja ho veyeu obrers catalans com vos enredan els periódichs que diuen que vos volen redimir; y si menteixen tant descaradament en una qüestió tant del domini públic y que ells mateixos han explicat fa poch temps complertament al revés de lo que are diuen, contéu si vos en farán empassar de mentidas ab altras coses de més difícil comprobació.

MARCEL RIV

NACIONALISME

Al meu bon amic, en Joseph Masip

Si tots els fills de Catalunya estudiessim lo que vol dir aqueixa paraula, no 'ns trobariam com ens trovem avuy: subjugats per governs que fan escarafalls de nostra parla, y que no comprenen, ó més ben dit, que no volen comprendre la grandesa y la democràcia, del nacionalisme català.

Si tots fixessim los ulls vers aqueix ideal, si cada català ne sigués forsa aymant de sa patria, la nostra, la hermosa al ensemps que esclava Catalunya, aviat ne fora una de las més civilizadas nacionalitats del món; lo que no arribará á esser may mentres sigui governada per la taifa d'estranyes que li xuclan la sanch y la corsecan.

Per aixó 'ns cal fer nacionalisme; juntarnos tots y fer veure ben clar, als que encara no hi veuen prou, engegats per *redemptors* duptosos, que tot català deu haver d'aymar á la patria natural la que els va veure neixer, y ensenyalshi á posar tot lo cor en lo crit de ¡Visca Catalunya! que vol dir la llibertat dels catalans, avuy esclaus, dominats y explotats.

JOSEPH SUBIRATS

De tránzit

Tot va de tránzit á n' aquesta vida; tot passa y passa pera no tornar; aquesta es la lley natural de las cosas. Aixó succeheix ab tot. Las plantas, els animals, l' home, animal, el més perfecte de la naturalesa, tot plegat está subjecte á n' aquesta lley natural.

Las ideas passen també; la vida es un tránzit continuu; res ni ningú pot aturarse, á pesar dels esforços que's fan pera allargar la vida. Tot s' acaba. Sols queda l'Historia que jutja, la terra, que dona sava á la nova generació que'ns reemplaça, y l'humanitat que s'arrastra derrera de la seva emancipació, cada día més gallarda, ab més coneixements, ab més conciencia de sí mateixa y ab l'esperit més disposat pera arribar á la percepció complerta dels seus drets.

El món resta com urna sagrada, guardadora d'elements de feconditat; l'humanitat segueix pera cumplir la sagrada missió que té al seu càrrech, de deslliurarse á sí mateixa; lo demés va pel rigorós tránzit imposat per una lley inmutabile. Las cosas, pera sa transformació; las ideas pera sa desaparició, per l' olvit, pera no tornar, ni transformadas, van directament á la seva mort.

Sols ne queda una aferrada á l'humanitat, empresonada ab ella, porque es la seva aspiració l' ideal d' AUTONOMIA, ideal de LLIBERTAT y DE JUSTICIA; la justicia y la llibertat mateixas.

Passaren pera no tornar los temps del *señor de horca y cuchillo, dueños de vidas y haciendas*; passaren pera no tornar los régims absoluts, y, á las últimas, los régims constitucionals centralistas, siguin aquets monárquichs ó republicans, per falta de feconditat, d'iniciativa y de llibertat.

Tot régim centralista ha de viure per medi del caciquisme, y aquest, per viure, ha de trepitjar els drets y la llibertat dels ciutadans, pera aguantar lo seu domini ha de matar forosament als pobles.

Sols queda en peu l'AUTONOMIA, porque ho representa tot. Els pobles autònoms es donan vida ells mateixos. L'autonomia colectiva es la vida, l'autonomia individual es la llibertat; l'autonomia es la llibertat y la vida; ideal suprem dels homes.

El centralisme mor per falta d'objecte, la seva missió ja no es res, els mateixos republicans centralistas ho afirman quan diuen que no es res més que un medi, una palanca pera passar al autonomisme; proba que no te virtualitat, y, de consegüent, es un cos mort que quants pretenen aguantarlo de peus no poden tenir altre fi qu'esplotarlo tot lo possible, enganyant infelissos.

Que no te virtualitat, que no es un fi, que

es sols un medi, encara qu'ells no'ns ho diessin, ho demostraria la seva passivitat, la seva inacció, el seu tot, amotllat á guanyar temps y eleccions; un medi, si, un medi d'esplotació.

Sobre l'Autonomia hi ha molt que parlar y parlarem fins arribar á convence á n'els

més terchs, pera que, al mateix temps que fonamentem sas creencias, sápigam rebutjar aquesta ficció anomenada *centralismo republicano*, que no seria més que la continuació d'una monarquia disfressada. Per avuy ja n'hi ha prou de sofismas.

JOSEPH VENDRELL

L'ómnibus-automóvil de «La Catalana»

Descarregantlo en la estació de Fransa

En la parada de Gracia

Els moderns esbirros

Una de las qualitats més admiradas per tot el món del poble català, ha sigut la democràcia que pels quatre costats respira la seva historia, las sevas institucions, las sevas organitzacions gremials, genuinament catalanas.

Catalunya mentres se governava per ella sola no havia conegut may la Inquisició; els primers que aquí la implantaren foren els reys catòlics de nissaga castellana; catalans foren els que arrencaren á viva forsa de la Catedral de Barcelona, els sitals destinats als inquisidors forasters; catalans foren, els que despreciant las excomunionis del Papa amparavan als juheus, en aquells temps en que precisament els juheus eran perseguits per tot el món, com si fossin apestats; en aquells temps, donchs, Catalunya els obría'ls brassos, els respectava la seva religió, y 'ls mateixos catalans castigavan als fanatichs que de paraula ó d'obra insultavan ó atropellavan als juheus.

Per la mateixa rahó de que 'ls catalans eran respectuosos ab el lliure pensar dels demés homes, eran també gelosos de la seva llibertat.

Y may acotàren el cap als despotismes, ni á las imposicions estranyas sense rebelarse avans, aixecant fins las pedras dels carrers, que convertian en barricadas, desde ahont feyan valdre, d'un modo contundent la seva rahó.

Aquesta terra *havia sigut* sempre xorca per fructificarhi la tirania. Els estafas y vividors no hi arrelavan com hi arrelan avuy.

Y dich que *havia sigut* porque avuy... (fa vergonya y rabia el dirho) avuy Catalunya més que un poble gelós de la seva dignitat, es un poble de esclaus, sense ànima, sense pit ni valor per rebelarse contra els que dia derrera dia 'l saquejan, l' explotan, l' insultan, el befan, li escupen á la cara y se li jogan fins la camisa, per vergonya nostra y profit dels lladres, dels explota dors, que gitats de tot el món per esbirros y tauls han caygut com volada de corbs afamats sobre Catalunya, ahont s'hi engreixan y pasturan, mercés á la llepoleria rastroera de la majoria de catalans.

Si no fos aquest rebaixament ó afemellament del caràcter català (seria possible, per exemple, que en Lerroux passegés encare impunement pels carrers de Barcelona, després d'haver escrit un article tan autòcrata y cesserista com el titulat *Al Pueblo*, la seva cara d'esbirro, la seva panxa de burgés y la seva ànima d'inquisidor?

¿Ahont son els catalans demòcratas que no's sublevan devant del repugnant cacich andalús que's fa passar per republicà, com ahir per anarquista (y demà conservador), que imposa candidats per regidors á subjectes forasters que fa tres mesos solzament que son á Barcelona, y que no tenen més mèrits que l'ésser futurs cunyats d'ell, del *amo*, del senyor Feudal, del qui ha dit *quiere gobernar*?

¿Qué s'ha fet d'aquella nissaga que un día arrastrava pels carrers de nostra ciutat y penjava d'un arbre de la Rambla al general Bassa per arbitrariedad comesas contra 'l poble?

¿Ahont sou republicans catalans, republicans de tota la vida, els que haveu vessat la vostra sang y perdut vostres interessos en defensa de la República, que no protegeu contra 'l modern esbirro, que trepitjant la democràcia y burlantse del poble vos desprecia pera protegir á quatre pania-guats sense mèrits ni historia política, sabis de café, patums periodístics, industrials... de periódichs pornogràfichs, intellectuals ridícols, *obreros con trampa y cartón*, republicans de quatre dias (y encara per conveniencia), y compromesos si á má ve á donar el tant per cent dels negocis (?) que realisin al *amo*, al *cacich*, al *esbirro*, que contra la voluntat dels districtes els ha proclamat porque sí, porque *ell mana*, porque ell ho vol aixís, arreconantvos á vosaltres, tal volta per massa honrats, y sobretot per esser catalans?

¡A quin temps hem arribat! Al menys avans á la Edat mitja'ls esbirros tenian el valor d'ostentar el despreciable títol d'inquisidor pels carrers, tothom els coneixia; avuy en el sigle xx, els descendents de aquells son més cobarts, ab tot y esser tan malvats; avuy'ls moderns esbirros que firman *ukases*, extenen excomunionis y fan atropellar á ciutadans més honrats que ells,

tot disfressant la seva ànima inquisidora ab un tros de gorro frigi.

Fa massa temps que dura aquest sarcasme, aquesta burla sangnanta contra Catalunya y'ls seus fills; ja es cuestió d'honra, de dignitat, de vergonya, de que'ls catalans, sense distinció de classes ni partits, ens unim com un sol home en defensa dels drets del poble, en defensa de la democràcia, que may han sentit y sempre han deshonrat els que ab la capa de la República fan bons els *ukases* del Czar de Russia.

Sols els estúpits, els esclaus, els que encare necessitan *amo y senyor* á qui besar las sandalias, sols els blincadissos d'esquena, els que no tenen dignitat d'homes, els débils, els que han nascut pera restrejar sempre, els que no tenen aspiracions de res gran ni enlayrat, els autómats, els massells, poden aplaudir y apoyar als moderns esbirros, als successors dels Torquemadas, als compatricis d'en Portela y José Maria.

Catalans demòcratas, homes lliberals de tots colors polítichs ó socials, es hora d'empendre la creuada contra'ls esbirros d'avuy, ab la mateixa energia que'ls nostres avis la empengueren contra'ls esbirros d'ahir!

Per la dignitat humana, pel progrés, per la llibertat, á la lluyta!

FIBLÓ

Número extraordinari

Pera solemnizar degudament l'ingrés de LA TRALLA en la honorable Unió Catalanista, estém confeccionant un notable número extraordinari dedicat á la entitat capital del Nacionalisme català, profusament il·lustrat y ab escullit text.

Colaborarán en aquest número, además dels redactors de LA TRALLA, el President de la Unió Doctor Martí y Juliá y 'ls directores dels periódichs adherits.

La democràcia y patriotisme que constitueixen els principis y la organització de la Unió Catalanista, fa suposar que 'ls nostres volguts lectors veuran ab goig la publicació d'aquest extraordinari.

Aquest número sortirà el divendres dia 24 del actual.

Preguem á nostres corresponsals fassin ab temps llurs comandas, tota vegada que als que no ho fassin sols se'ls hi enviarán els exemplars acostumats.

Advertim á nostres llegidors que malgrat y l'importancia de nostre extraordinari aquest sols costará **10 CÉNTIMS**.

Ho posém ab lletres més grossas á fi de que 'ls nostres compradors no's vegin sorpresos per algun venedor aprofitat.

UNIO CATALANISTA

El passat diumenge prengué possessió de sos càrrechs la Junta Permanent de la Unió Catalanista, la qual quedá constituïda en la forma que ja expressavam en el número passat.

El dissapte passat el president de la Unió doná una conferencia al Centre "Sang Nova", d'Hostafranchs, sobre 'l tema "Lo que es el Nacionalisme".

El president de la Unió Catalanista Doctor Martí y Juliá, assistí y presidí l'acte patriòtic celebrat á Vilanova y Geltrú ab motiu d'haver regalat las donas de dita vila una bandera al Centre Català, quin acte tingué lloch el passat diumenge á la nit.

Han quedat colocats en la Sala de Juntas del domicili social de la Junta Permanent (Ronda Universitat, 15, pral.) els retrats dels ex-presidents de la Unió Catalanista En Antoni M.ª Gallissá y En Pau Sans y Guitart, originals del notable pintor En Ricart Urgell.

En la impossibilitat de donar particularment mercés á tots els qui han felicitat á LA TRALLA per sa admissió á la Unió, nos limitém á donarlas en conjunt desde aquest lloch, refermant la seguretat de que are més que may seguirem treballant per Catalunya y fuetejant als seus detractors.

Tenim la satisfacció de comunicar als nostres lectors que'l nostre bon company en Joan Llorens está completament curat de la ferida que'ls valents de cantonada li varen fer.

En Lerroux, en aquests moments, que las desercions del camp republicà s'accentuen, diuen que, gràties al cap, va dir:

De qué se queja Llorens
por un solo garrotazo!
Si á mí, ay, todos los días
me dan un nuevo estacazo!

Oh y encare han de veure venir.

Al senyor que s'ha servit enviarnos alguns dibuixos pel Calendari y que firma Llam li estimarem que passi per nostra redacció qualsevol vespre avans de sopar, que parlarem.

Per falta de barcos no ha sigut possible aquesta setmana efectuar cap naufragi.

Sembla que'l ministre del ramo (de tot ne diuen ramo) pensa activar la construcció de la Marina, á fi de que'ls marins espanyols puguin demostrar als ulls del món civilisat que saben... salvarse.

Els frateros de Molins de Rey, reaccionaris com son, troban mal fet que'ls catalanistas del esmentat poble s'hagin posat á favor dels federals en las properes eleccions.

Y donchs ¿á qui havian d'ajudar? A vosaltres?

Vaya buenas!

Els catalanistas no poden anarhi ab gent com vosaltres. Vostres ideals son massa retrógados, reaccionaris, al par que obscurantistas.

El Liberal ja no parla de boycottage.

Pobre Liberal! Prou feyna te en combatre'l boycottage que la gent sensata exerceix contra ell.

He llegit que'l ministre d'Estat que acompanya al rey d'Espanya en son viatge á Alemanya se'n ha emportat 240 cruces pera repartir-les.

Sembla que en virtut d'aixó s'han tranquilisat las potencias y ha deixat de tremolar el universo mundo.

Se'ns assegura que'ls ministres alemanys (y nosaltres ho creyem) quan se'ls repartiran condecoracions no farán de criatura rebeca com acostuman á ferho'ls del Cerebro.

La Putinera parla del empresonament d'obers, y com es natural en temps d'eleccions, els fa la gara-gara ab la mateixa barra que'ls insultava quan lo de Montjuich, quin procés va servir tant d'arma electoral, prometent á totes horas la seva revisió que encare esperem.

¡Quina poca-vergonya!

Empipat en Lerroux perque'ls republicans de seny no'l volen creure, ha decidit que aquest any per Nadal no's menji pavo republicano.

Y tot perque ha vist que'l número de catalans que estan cansats de caciquisme fraterno, representen una força que realment... no es moco de pavo.

Que es ab lo que s'haurán d'accontentar els pobres babaus que esperen la república de mans d'en Lerroux.

Ab el moch y gracias.

Tots els diaris al fer la ressenya del banquet celebrat al hotel Tibidabo en honor dels comerciants francesos fan constar que al final una banda va tocar la marxa real, essent escoltada á peu dret per tots els comensals, comensant pel republicà (P) diputat Sr. Corominas que presidia la taula.

La Publicidad al fer la ressenya diu himno nacional español per contes de marxa real, perque'ls babaus que no lleixin cap més diari no se'n enterin.

En cambi hem de fer constar que'ls presidents de las societats econòmiques á quins s'havia invitat, van excusarse d'assistirhi; tots se van posar malalts. ¡Y que aprenguin els republicans de pega!

En Weyler ha dit parlant ab els periodistas que ha de ser apreciat, ja's tracti d'alianças ab Fransa ó ab Inglaterra, l'element positiu de força militar que Espanya pot aportar al pacte.

El casí pacificador de Cuba no deu haver llegit La Correspondencia Militar, que fa pochés dias afirmava ab motiu de las ultimas maniobras, que l'exercit espanyol ni menys podia anar al Marroch.

Per lo tant, si tornem á cridar ¡Viva... alló! ó á cantar la marxa de las castanyas es casi preparar la eskena.

Perque segurament será pera tornar á rebre.

En un article ensabonada que La Publicidad ha publicat á propòsit de la anada dels voluntaris catalans á Madrid, parla del ejército español, que paseó dignamente su bandera en Africa y en Méjico.

¡Justal, perque á Méjich espanya va anarhi á matar la república pera posarhi un emperador.

¡Encabat enfadeuvs quan vos diguém republicans de camama!

Nos escriu un amich participantnos que en un col·legi de capellans francesos situat al carrer Condal se prohibeix, baix pena de castichs, que'ls noys parlin en català.

Nos fem ressó d'aquesta nova per tractarse precisament de gent francesa que viuen establerts en aquesta terra honrada, y la insultan ab prohibicions rastres.

Potser aixó ho fan en agraïment als festetjos ab que'ls enemics de Catalunya han rebut al President de la centralista Fransa.

El Sr. D. Lluís de Zulueta ha publicat á La Publicidad una serie d'articles titolats «El Catalanismo y la Democracia», y creguim que havém tingut una decepció: ens haviam mitj cregut que aquest senyor de Zulueta (no'l confonguin ab don Joseph, el digne diputat per Vilafranca) era entre els ignorants d'aquella casa un element més ó menys intel·lectual, y are hem hagut de convencens que no passa d'esser un pedaut que entén tant de catalanisme com qualsevol chico de la premsa madrilenya.

Va de propaganda pera La Esquella que prou li convé.

El diumenge l'omnibus-automóvil de «La Catalana» va efectuar una excursió á la Rabassada.

La Esquella hi envià un fotograf que va treure varias fotografias. De manera que La Esquella de avuy publicarà á dalt d'un automóvil els retrats de tres simpáticos y íntims amichs seus. En Cullaré de El Diluvio, en Ballester y en Guifre de La Tralla.

No 'ns dol el bombo que li fem en agraïment á la distinció que 'ns fa publicant las veras efigies dels nostres companys.

Finlandia s'ha declarat independent. Polonia mobilisa las foras nacionalistas en sentit revolucionari pera proclamar sa independència.

Las classes populars han sigut las primeras en al·sarse acapilladas pels intel·lectuals nacionalistas.

¿Quan ne sabrán pendre exemple els nostres obrers y deixarán d'enlayrar homes indignes pera preocuparse sols del més gran dels ideals?

Tinguem esperansa!

La molt catalana empresa d'omnibus que porta per títol «La Catalana», ha fet probas d'omnibus automòvils, durant aquests dias.

Sembla que dintre poch, el servey de bestiar será suplert pel d'automòvils, y aixó assenyala l'esperit progressiu de la nostra gent.

Barcelona será la segona capital Europea que posará en circulació aquests vehíclos. Madrid es probable que estableixi'l servey de diligencias, puig comensa á resultalshi antiquat el de matxos de sella.

Quan s'inauguri'l servey de «La Catalana» LA TRALLA dedicarà un extraordinari á la simpática empresa, pagantlos hi així á la vegada, el tribut d'admiració per son progressiu acort y l'agraïment que li debem per haverse dignat en una ocasió respondre d'un de nostres redactors, devant dels tribunals de justicia espanyola per una denuncia contra la integritad de la patria.

El dia de Tots-Sants, els aixerits noyets del chor infantil de la Associació Catalanista del Poble Sec, s'encaminaren acompanyats del seu mestre en Francisco X. Pons cap al cementiri Nou á deixar sobre la tomba de Mossen Cinto una bonica corona ab las llasadas catalanas, que feyan de fons á una sentida dedicatoria, humil ofrena que'ls bons noyets dedicaren al gran patrió per medi d'una modesta subscripció, quin import sacrificavan als carmel·los y la pegadolsa.

Pero vetaquí que al passar pel cuartelillo del carrer d'en Rosal, un municipal que á la cuenta

deu tirar per Manantiales va posarse á riure al pas d'aquella simpática manifestació tot apostrofant als pares que tenen els bons sentiments d'evitar d'aqueixa manera que'ls seus fills s'arrossequin per aquells carrerons fent cops de pedra.

Aquest bon subjecte que, com deya'l plorat Vilanova, sols serveix per fer anar els carros contra direcció, 's diu Ramon Quevedo.

Y es castellá!

D. Alejandro Lerroux, en el mitin celebrat al Circo espanyol el diumenge passat, després de repetir que vol ser l'amo y que vol governar aconsellá als seus súbdits, que l dia de las eleccions atropellessin y arrastressin als republicans de la Unión, que trevallin ó votin contra la candidatura caciquista per ell imposada.

Si diumenge hi ha algun escándol, ja sab el poble ó 'ls ofesos qui 'n tindrà la culpa, el foraster D. Alejandro Lerroux.

Cal pendren nota.

Els que creuen que espanya pot regenerarse, els hi aconsellém se fixin en las bestias ditas en el banquet donat á Madrid en honor als voluntaris catalans.

Totas las quixotadas pronunciadas pels generals, almiralls, periodistas, diputados y ministros, se poden resumir en aquestos versos cursis d'en Leopoldo Cano, llegits al final del tiberi:

Así, en la frente altanera
que solo ante la bandera
de nuestra patria se inclina,
me gusta la barretina
teñida en sangre extranjera.

Aném en reñida accion
contestaban al cañon
estos viejos que aqui están;
así se habla en catalán
y le entiende el corazón.

Así, entre aplausos y reflejos
de gloria, como estos viejos,
se cantan patrios furoros
con himnos de segadores
del laurel de Castillejos.

Indómita aventurera,
el arroyo por frontera
y la hacienda en tierra extraña
como éstos... Así era España
y lo será cuando quiera.

En la pobreza mayor
le queda á España un valor...
el de éstos que saben cómo
se paga en onzas de plomo
toda la Deuda exterior.

Aixó es el desvari de la mort.

La sentencia fatal de Lord Salisbury de que hi han pobles á Europa (?) destinats á desapareixer, está á punt de complirse. No hi ha més.

Nosaltres ja tenim la corbata vermella apunt per posarnos de dol.

En un banquet celebrat á la Maison Dorée, en Manantiales va dir que ell estava disposat á demanar á Madrid tot lo que Barcelona necessités.

Donchs miri, comensi per dilshi qu'aquí no necessitem governadors nomenats pel poder central.

Y menys dels que venen á fer Patria y Monarquía.

En el Centre Catalá Republicá Federalista s'hi ha celebrat una veïllada en honor d'en Joseph M.ª Orense.

Tots els oradors estigueren eloqüents y tots parlaren de la salvació d'Espanya, (com á bons espanyols que's veu que son), per medi de la República democrática-federal-espanyola.

¡Ditxosos d'ells que encare tenen ilusions!

Ben al revés de nosaltres que tot lo que's refereix á Espanya ho veyém negre... molt negre, y ja no's ne preocupém per no perdre'l temps inútilment.

Nosaltres de lo que'ns preocupém es de la situació de Finlandia, Polonia, Noruega, Cuba... y sentim una enveja al contemplar la situació de Catalunya!

Entre republicans s'está lliurant una batalla fatigosa. Els que fins are han anat de braset fent ali ab l'únic objecte d'aprofitarse de la bona fé del poble, s'apunyegan ab sanya y's bescantan com á bogaderas.

Els obrers restan á la expectativa sense saber á qui créueren.

Si'ls hem d'aconsellar els hi dirém que no's creguin á ningú.

Es lo mellor que póden fer.

Qui més qui menys búscá la perduda, y la trobará á costellas dels que votan.

Aquell nyevit del Passeig de la Duana que tantas denuncias nos cuesta, diuen que está molt enfeynt ab motiu de las eleccions.

Nosaltres aném fent sense rebre,

Benehidas eleccions
que cúras els nostres males;
sia lloat eternament
el cónsul Manantiales

S'ha constituït una Joventut Republicana Federal per propagar el programa federalista del 22 de Juny de 1894, á las ordres d'en Nicolás Salmerón, el més gran enemic del federalisme.

Qu'es lo mateix que si nosaltres fundessim una Joventut Nacionalista, baix las ordres d'en Romero Robledo ó d'en Romanones.

La Campana de Gracia publica en sa plana central un gravat, en el que hi ha una pila de soldats morts, ab una inscripció que diu Aquesta es la obra de las naciones civilizadas.

L'alusió sembla que va pel Rey de las quatre unitats, que vol molta infanteria, caballeria etc., etc, pera tornar á conquistar la Ylla de Cuba, com va insinuar en una sessió del Congrés del últim de Novembre del any 1903.

Y els seus súbdits á cada dos per tres cridant ¡Viva el ejército!

Que es lo mateix que dir morin els soldats!

Ha arribat á nostras mans un ejemplar d'El Entreacto, revista de teatres de lo més castila que's puguin arribar á figurar. Fa algun temps que surt pero encare no'ns n'haviam adonat.

En un escrit de lo més cursi que's pot arribar á fer, ridiculisa la immortal figura del Dr. Robert y tracta de mercaderes del arte á la campanya del Principal. ¿Saben per qué? donchs per no haver representat el D. Juan Tenorio durant la diada dels morts.

—El Director de El Entreacto?

—Yo soy.

—Sed preso!

VIC. y ME.

Arbucias

Sr. Director de LA TRALLA.

Las doctrinas que exposaren els entusiastas oradors del meeting nacionalista que últimament va celebrarse han sigut molt comentadas, ja que's sentiren las verdaderas ideas salvadoras de nostra Catalunya.

Uns quants ilusos que'ls domina la ceguera que els priva d'entrar en son cervell la llum de la veritat, y uns altres carregats de malicia y mala fe, se diu que tractan de fer venir á en Lerroux pera desfer lo que digueren els oradors catalanistas. ¡No'ns feu riure! En Lerroux, aquell que may ha donat la cara quan oradors dels mateixos que parlaren han anat diferents vegadas á reptarlo á pública controvèrsia pera que'l poble vegés ahont es la rahó y la veritat, ha de desfer lo que ells digueren?

¡Pobre gent, quina llástima 'ns feul! Feulo venir, que'ns plaurá molt el sentirlo, sobretot si malparla de Catalunya, donchs ens agrada molt que's manifesti l'odi que'ls d'allende 'ns tenen.

Lo que temo es que no vindrá: ¡tantas vegadas ho ha dit! perque fa molt fret, y en Lerroux ja'n té quatre de picats d'ensá que es tratante en lana y cazas del pueblo. Y després... d'ensá que quiere gobernar ja se li ha girat feyna.

V. C.

22 d'Octubre de 1905.

Cartera de Comunicacions

Per falta d'espai deixém de publicarla.

Imp. LA RENAISSANCE, Xucá, 13, baixos

Els «nostres» marins

¡Ey que hi ha un banch!